

بخش دوم

دروس و جلسات

فصل اول : ساخت عروسک های دستکشی

ساخت عروسک های دستکشی

واحد یادگیری

۱- مقدمه

عروسک دستکشی یکی از انواع عروسک های نمایشی است و کاربرد فراوانی دارد. این عروسک به نوعی پرتحرک ترین عروسک نمایشی محسوب می شود که بیشترین ارتباط را با کودکان برقرار می کند. ویژگی های عروسک دستکشی به قرار زیر است.

۱ عروسک دستکشی پرتحرک است.

۲ فضای بازی زیادی نمی خواهد.

۳ به علت کوچک بودن اندازه این عروسک، مورد توجه کودکان قرار می گیرد.

۴ به واسطه ظاهر شدن و غیب شدن این نوع عروسک و حالت جادویی آن، مورد پسند کودکان است

۵ عروسک ها و صحنه نمایش به واسطه نزدیک بودن با تماشاچی از صمیمیت بیشتری برخوردار است.

۶ موضوع نمایش های عروسک دستکشی اغلب، داستان های پُر تحرک با چاشنی کمدهی است.

علاوه بر نمایش در تئاتر، تلویزیون و سینما این نوع عروسک، در درمان ناسازگاری کودکان نیز مورد استفاده قرار می گیرد.

از شیوه درمان با نمایش عروسک دستکشی استفاده می شود. زیرا هم ساده و ارزان است و هم رابطه نزدیکی با دنیای تخیلی کودکان دارد. با استفاده از سه روش موجود، کودکان ناسازگار معالجه می شوند:

روش اول: نشان دادن نمایش بدون دخالت تماشاگر.

روش دوم: نمایش برای تماشاگر اجرا می شود و قسمتی از آن به وسیله تماشاگر تعیین می شود.

روش سوم: اجرای نمایش بدون وجود تماشاگر.

۲- مواد و تجهیزات

میز کار، صندلی، انواع گیره، چوب ساب‌ها، مغارها، ابزار صنعتی برش چوب و فلز، ابزار مورد نیاز قالب‌گیری، انواع کاردک، انواع قلمو، لولاها، چسب‌ها، دریل، آگراف، پمپ رنگ، ایربراش، انواع رنگ الکین، اکرولیک، پلاستیک، رنگ روغن، رنگ گواش، رنگ‌های جوهری، اجاق گاز

۳- دانش‌افزایی

عروسک‌های دستکشی ملل و زادگاهشان:

عروسک پهلوان کچل	ایران	عروسک پتروشکا	روسیه
عروسک گیونل	فرانسه	عروسک پونیشیل	فرانسه
عروسک کاسپرل	آلمان	عروسک‌های پانچ و جودی	انگلستان
عروسک پونچینلا	ایتالیا		

طراحی سر عروسک دستکشی

هنرجو برای طراحی سر عروسک دستکشی، باید اصول طراحی از چهره را بداند. ساده‌ترین روش در طراحی سر عروسک آن است که سر را به چهار قسمت مساوی تقسیم کرد. از چانه تا بینی، از بینی تا چشم، از چشم تا سر حد موی سر و پیشانی و از سر حد پیشانی تا بالاترین نقطه سر، که کمی کوچک‌تر از بقیه است.

براساس یکی از فرضیه‌های شخصیت‌شناسی می‌توان صورت انسان را با دوخط افقی از زیر ابرو و زیر بینی به سه قسمت مساوی تقسیم کرد، که بلند بودن قسمت فوقی نشان‌دهنده استعداد و فعالیت‌های ذهنی است. بخش میانی مربوط به پدیده‌های عاطفی و بخش تحتانی مربوط به غرایز است، با توجه به این نکات و همچنین با حفظ مراتب اغراق می‌توان به طراحی صورت عروسک پرداخت.

تصویر ۱

حالت چهره و بدن قدمت طولانی دارد، و چهره‌های اغراق‌آمیز و معنادار بیان بین‌المللی دارند. به‌عنوان مثال ما برای نشان دادن چهره خندان، یک بیان جهانی داریم. فک باز شده، دندان‌ها نمایان و چشم‌هایی که برق می‌زنند. از آنجایی که در بیشتر شیوه‌های عروسکی، صورت عروسک ثابت است و تغییر نمی‌کند. لذا در طراحی عروسک سعی می‌شود شخصیت عروسک نمایشی در چهره او مشخص شود. و از طرفی چون شخصیت هر فرد مجموعه‌ای از رفتار و منش اوست؛ بنابراین ویژگی‌های شخصیتی افراد به‌صورت یک تیپ اجتماعی در ظاهر و پوشش عروسک طراحی می‌شود. طبق این فرضیه شخصیت‌شناسی ویژگی‌های افراد به شرح زیر است.

چانه باریک و دراز	نشانه حيله و خدعه	چانه گرد	نشانه خوش بینی
چانه پهن و چهارگوش	نشان قدرت و سرعت عمل	آرواره پهن	نشان قدرت فیزیکی و جسمی
آرواره باریک	نشان ضعف و ناتوانی	آرواره زاویه‌دار و استخوانی	نشان مبارزه و سخت‌کوشی
آرواره گرد	نشان سستی و رخوت	دهان گرد	نشان خست و امساک
دهان نیمه‌باز	نشان دقت و ظرافت	لب ضخیم	نشان پر خوری
گونه چاق	نشان آرامش و نرم‌خویی	گونه گرد	نشان خشونت
بینی راست	نشان خلق و خوی ثابت	بینی فرورفته (مقعر)	نشان شخصیت تأثیرپذیری
بینی برآمده (محدب)	نشان خودخواهی و تسلط‌طلبی	چشم بادمی	نشان ضعف جسمی و ذهنی
چشم روشن و شفاف	نشان سردی و خیالبافی	چشم گرد	نشان فعالیت و تحرک
گوش بزرگ	نشان نیروی زندگی	گوش کوچک	نشان ظرافت، برتری و تمایز
موی قهوه‌ای	نشان تعادل و آرامش	موی طلائی	نشان ضعف جسمانی و ذهنی
موی درهم و پیچیده	نشان بی‌نظمی و صلابت		

۴- شیوه تدریس

هنرآموز بهتر است در قسمت طراحی عروسک دستکشی به عنوان نمونه، یک تصویر از سر عروسک را روی تخته سیاه، وایت برد یا از طریق اُورهد یا آپک طراحی کند. سپس قسمتی از اجزای صورت را به گونه‌ای اغراق آمیز، کوچک یا بزرگ کند؛ و هنرجویان راجع به شخصیت طرح گفت‌وگو کنند. سپس هر کدام، چند چهره عروسکی طراحی کنند.

برای ساخت عروسک می‌توان از عروسک‌های دستکشی ساخته شده نیز استفاده نمود. هنرآموز تعدادی از این عروسک‌ها را در معرض دید هنرجویان قرار دهد و از آنها بخواهد، با لمس کردن عروسک‌ها، آنها را به حرکت در آورند. سپس هنر جویان با مواد و وسایل ساخت، عروسک بسازند.

۵- توجه به شایستگی‌های غیر فنی

مدیریت منابع، کاربرد فناوری، ارتباط مؤثر، کار تیمی، آموزش دیگران، استفاده بهینه از ضایعات، ایمنی در کار با ابزارها، وسایل و مواد

۶- شیوه ارزشیابی اهداف توانمندسازی

مشاهده عملکرد، آزمون کتبی عملکردی، پرسش و پاسخ‌های کلاسی، ژورنال نمونه کارهای کارگاهی.

ارزشیابی شایستگی ساخت عروسک‌های دستکشی

<p>شرح کار: مطالعه شکل عروسک و محتوای متن نمایشی و انتخاب شیوه مناسب برای ساخت یک عروسک دستکشی که بتواند مفهوم متن نمایشی را انتقال دهد.</p>			
<p>استاندارد عملکرد: یک عروسک دستکشی با قابلیت حرکت سر بر طبق شخصیت نمایشی بسازد.</p> <p>شاخص‌ها</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ مطالعه متن نمایشی و طراحی الگوهای عروسک متناسب با آن ■ انتخاب ابزار و وسایل ■ ساخت عروسک دستکشی و ارائه برای نمایش 			
<p>شرایط انجام کار و ابزار و تجهیزات: زمان: ۱۲۰ دقیقه مکان: کارگاه عروسک‌سازی</p> <p>ابزار و تجهیزات: میز کار، صندلی، انواع گیره، چوب ساب‌ها، مغارها، ابزار صنعتی برش چوب و فلز، ابزار مورد نیاز قالب‌گیری، انواع کاردک، انواع قلمو، لولاها، چسب‌ها، دریل، آگراف، پمپ رنگ، ایربراش، انواع رنگ الکین، اکرولیک، پلاستیک، رنگ روغن، رنگ گواش، رنگ‌های جوهری، اجاق گاز</p>			
<p>معیار شایستگی</p>			
ردیف	مرحله کار	حداقل نمره قبولی از ۳	نمره هنرجو
۱	طراحی عروسک دستکشی	۲	
۲	انتخاب مواد و ابزار	۱	
۳	ساخت حجم سر	۲	
۴	دوخت الگوی بدن	۲	
<p>شایستگی‌های غیرفنی، ایمنی، بهداشت، توجهات زیست‌محیطی و نگرش: مدیریت منابع، کاربرد فناوری، ارتباط مؤثر، کار تیمی، آموزش دیگران، استفاده بهینه از ضایعات</p>		۲	
<p>میانگین نمرات</p>			*
<p>* حداقل میانگین نمرات هنرجو برای قبولی و کسب شایستگی، ۲ می‌باشد.</p>			

نمونه جدول بودجه‌بندی

ساخت عروسک‌های میله‌ای

زمان		رئوس محتوا	فصل	واحد یادگیری	جلسه
عملی	نظری				
-	۴	مقدمه‌ای راجع به عروسک میله‌ای، کاربرد و موارد استفاده	۱	ساخت عروسک‌های میله‌ای	جلسه ۱
۳	۱	ساخت عروسک میله‌ای با استفاده از اشیاء ساده	۱	ساخت عروسک‌های میله‌ای	جلسه ۲
۲	۲	طراحی چهره بر اساس تیپ‌های مختلف	۱	ساخت عروسک‌های میله‌ای	جلسه ۳
۳	۱	ساخت حجم سر، بدن و دست عروسک میله‌ای	۱	ساخت عروسک‌های میله‌ای	جلسه ۴
۴	-	مونتاژ کامل بدن عروسک میله‌ای، نمایش و ارزیابی	۱	ساخت عروسک‌های میله‌ای	جلسه ۵

فصل اول : ساخت عروسک های دستکشی

ساخت عروسک های میله‌ای

واحد یادگیری

۱- مقدمه

عروسک میله‌ای به شیوه‌ای از ساختمان و نحوه بازی دادن عروسک گفته می‌شود که عروسک به واسطه یک یا چند میله در دست بازی‌دهنده قرار می‌گیرد و با همین وسیله نیز بازی داده می‌شود.

میله‌ای که نگاه دارنده نام دارد به سر عروسک متصل و عضو اصلی ساختمان آن محسوب می‌شود. در این شیوه بر خلاف عروسک دستکشی، حجم و ارتفاع عروسک تا اندازه دلخواه قابل تغییر است.

در بین نمایشگران عروسک ایرانی این شیوه به نام‌های «میله‌ای» و «باتومی» مشهور است. در واقع میله‌ای معادل (Rod Puppet) است، در حالی که باتومی همان واژه انگلیسی (Bottomy) به معنی زیر است. چون واژه میله‌ای به اندازه کافی گویای ویژگی این شیوه است ما نیز در کتاب، از این عنوان استفاده کرده‌ایم.

ویژگی‌های عروسک میله‌ای

۱ به واسطه آن که این نوع عروسک مستقیماً به وسیله دست عروسک گردان هدایت نمی‌شود (با واسطه میله) دارای حالتی جادویی است.

۲ عروسک میله‌ای نسبت به تماشاگران در سطح بالاتری قرار می‌گیرد و دید تماشاگران از پایین به بالاست، در نتیجه فضایی پر ابهت، اشرافی و اساطیری دارد.

۳ عروسک‌های میله‌ای به علت آناتومی ناقص (نداشتن پا) دارای حرکتی جادویی و تخیلی هستند.

۴ صحنه‌ای نمایش میله‌ای وسیع و پر ابهت است.

۵ به سبب بزرگی عروسک و فاصله آن با تماشاچی، این نوع عروسک‌ها دست نیافتنی و حالتی جادویی پیدا می‌کنند.

۶ عروسک میله‌ای به جهت هدایت با میله از تحرک کمتری برخوردار است و

همین امر سبب می‌شود که حرکات با متانت خاصی انجام بگیرد و عروسک‌ها موجوداتی فرا انسانی به نظر آیند.

۲- مواد و تجهیزات

میز کار، صندلی، انواع گیره، چوب ساب‌ها، مغارها، ابزار صنعتی برش چوب و فلز، ابزار مورد نیاز قالب‌گیری، انواع کاردک، انواع قلمو، لولاها، چسب‌ها، دریل، آگراف، پمپ رنگ، ایربراش، انواع رنگ الکین، اکرولیک، پلاستیک، رنگ روغن، رنگ گواش، رنگ‌های جوهری، اجاق گاز

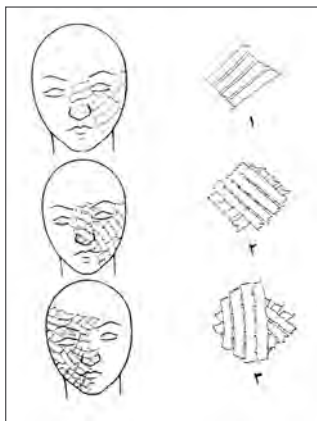
۳- دانش‌افزایی

پایه ماشه کردن

برای آن که سر عروسک یونولیتی، مقاوم و رنگ‌پذیر باشد، آن را پایه ماشه می‌کنند. برای پایه ماشه کردن به چسب چوب یا سریش و روزنامه‌های کهنه نیاز است.

۴- شیوه تدریس

نخست سریش یا چسب چوب را با آب مخلوط کرده، روزنامه‌ها را به تکه‌های کوچک به صورت شیار شیار برش می‌زنیم. سپس این تکه‌های بریده شده را یکی یکی به چسب آمیخته کرده آن را بین دو انگشت قرار می‌دهیم تا حجم سر عروسک از تکه‌های روزنامه پوشیده شود. پس از خشک شدن این لایه باید حداقل ده مرتبه عمل پایه ماشه کردن را روی سر عروسک ادامه دهیم.

تصویر ۲

لازم به ذکر است جهت محکم شدن لایه‌ها، تکه‌های کاغذ را هر بار به صورت افقی، عمودی و مورب می‌چسبانیم. در ضمن تکه‌های کاغذی پس از هر مرحله چسباندن باید کاملاً خشک شود تا تکه‌های بعدی روی آن به خوبی قرار گیرد و ورق ورق نشود.

پس از خشک شدن روی آن سمباده کشیده و رنگ می‌زنیم. شرح تصاویر:
۱- شاد ۲- شرور ۳- عصبانی ۴- ناامید ۵- افسرده

۵- توجه به شایستگی‌های غیر فنی

مدیریت منابع، کاربرد فناوری، ارتباط مؤثر، کار تیمی، آموزش دیگران، استفاده بهینه از ضایعات، رعایت نکات ایمنی در کار با ابزارها، وسایل و مواد

۶- شیوه ارزشیابی اهداف توانمندسازی

مشاهده عملکرد، آزمون کتبی عملکردی، آزمون‌های شفاهی و پرسش و پاسخ‌های کلاسی، ژوژمان نمونه کارهای کارگاهی.

ارزشیابی شایستگی ساخت عروسک‌های میله‌ای

<p>شرح کار طراحی و ساخت عروسک میله‌ای برای یک متن نمایشی، با کاربرد ابزار و وسایل متنوع و قابل ارائه برای نمایش.</p>				
<p>استاندارد عملکرد ساخت یک عروسک میله‌ای با قابلیت حرکت و رعایت اصول طراحی و زیبانشناسی</p> <p>شاخص‌ها</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ مطالعه متن نمایشی و طراحی عروسک متناسب با آن ■ انتخاب مواد و ابزار ساخت عروسک ■ ساخت حجم، چهره و اندام، مفصل‌بندی عروسک و ارائه آن به نمایش 				
<p>شرایط انجام کار و ابزار و تجهیزات زمان: ۱۲۰ دقیقه مکان: کارگاه عروسک‌سازی</p> <p>ابزار و تجهیزات: میز کار، صندلی، انواع گیره، چوب ساب‌ها، مغارها، ابزار صنعتی برش چوب و فلز، ابزار مورد نیاز قالب‌گیری، انواع کاردک، انواع قلمو، لولاها، چسب‌ها، دریل، آگراف، پمپ رنگ، ایربراش، انواع رنگ الکین، اکرولیک، پلاستیک، رنگ روغن، رنگ گواش، رنگ‌های جوهری، اجاق گاز</p>				
<p>معیار شایستگی:</p>				
ردیف	مرحله کار	حداقل نمره قبولی از ۳	نمره هنرجو	
۱	طراحی عروسک میله‌ای با شخصیت نمایشی	۱		
۲	انتخاب مواد و ابزار	۲		
۳	ساخت حجم چهره و اندام	۲		
۴	مفصل‌بندی عروسک میله‌ای	۲		
	<p>شایستگی‌های غیرفنی، ایمنی، بهداشت، توجهات زیست‌محیطی و نگرش: مدیریت منابع، کاربرد فناوری، ارتباط مؤثر، کار تیمی، آموزش دیگران، استفاده بهینه از ضایعات</p>		۲	
	<p>میانگین نمرات</p>			*
<p>* حداقل میانگین نمرات هنرجو برای قبولی و کسب شایستگی، ۲ می‌باشد.</p>				

نمونه جدول بودجه بندی

ساخت عروسک های نخى

زمان		رئوس محتوا	فصل	واحد یادگیری	جلسه
عملی	نظری				
-	۴	مقدمه‌ای راجع به عروسک نخى، انواع و کاربرد آن.	۲	ساخت عروسک های نخى	جلسه ۱
۲	۲	آشنایی با متون نمایشی، نمایش تصویری	۲	ساخت عروسک های نخى	جلسه ۲
۲	۲	آشنایی با ابزار ساخت و نحوه ساخت حجم سر عروسک نخى	۲	ساخت عروسک های نخى	جلسه ۳
۳	۱	طراحی فنی عروسک نخى و ساخت سر عروسک	۲	ساخت عروسک های نخى	جلسه ۴
۳	۱	طراحی فنی عروسک نخى و ساخت سر عروسک	۲	ساخت عروسک های نخى	جلسه ۵
۳	۱	مفصل بندی عروسک نخى	۲	ساخت عروسک های نخى	جلسه ۶
۲	۲	چهره پردازی و طراحی لباس عروسک نخى	۲	ساخت عروسک های نخى	جلسه ۷
۴	-	چهره پردازی و طراحی لباس عروسک نخى	۲	ساخت عروسک های نخى	جلسه ۸
۳	۱	طرز ساخت پسایی	۲	ساخت عروسک های نخى	جلسه ۹
۴	-	نخ بندی عروسک و نمایش و ارزیابی	۲	ساخت عروسک های نخى	جلسه ۱۰

فصل دوم : ساخت عروسک های نخى و مپت

واحد یادگیری

ساخت عروسک های نخى

۱- مقدمه

عروسک نخى نوعى عروسک نمایشى است که با نخها و یا رشته‌هایی نظیر آن که به میله یا تکه‌های چوب متصل‌اند، حرکت داده می‌شود. این شیوه عروسکى در میان نمایشگران عروسکى جهان به نام «ماریونت» مشهور است. عروسک‌های نخى دارای انواع مختلف نمایش مانند تئاتر، باله، اپرا و در تمام سبک‌های نمایش کارایی دارند و عمده‌ترین ویژگی این عروسک‌ها عبارت‌اند از: داشتن آناتومی کامل، قابلیت توسعه در حجم و ارتفاع که با ایجاد مفاصل حرکتی، بیشترین نقاط بدن عروسک متحرک می‌گردد.

خصوصیات عروسک نخى

- ۱ عروسک نخى دارای حرکاتی نرم و طبیعی است.
- ۲ عروسک نخى به دلیل نوع مفصل‌بندی، شبیه به انسان است. بنابراین این‌گونه نمایش در قالب موضوعات انسانی بیشترین کارایی را دارد.
- ۳ در این شیوه نمایشى دید تماشاچى موازی با صحنه یا دید از بالا به پایین است.
- ۴ عروسک نخى مناسب‌ترین عروسک برای بیان موضوعات فلسفی، عرفانی، اسطوره‌ای و داستان‌های پهلوانی است.
- ۵ عروسک نخى به علت استفاده از نخ‌های متعدد در حرکت‌دهی، نوعى عروسک مستقل به نظر می‌رسد و همین امر باعث جادویی بودنش می‌شود.

نکته

انواع اتصالات

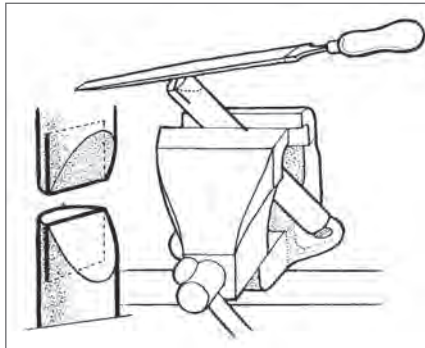
از آنجا که عروسک نخى به‌وسیله قطعات جدا از هم ساخته می‌شود لذا باید این قطعات را به‌وسیله اتصالات به همدیگر متصل کنیم.

در متن کتاب، اتصالات به‌وسیلهٔ ریسمان و چرم توضیح داده شده، اینک تعدادی

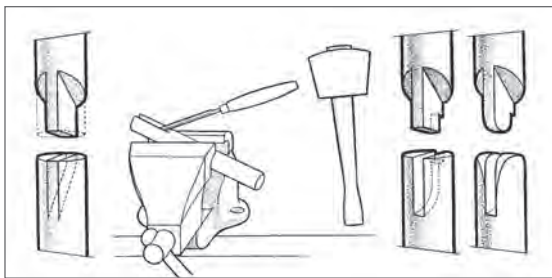
از این اتصالات نیز معرفی می‌گردد.

اتصالات به‌وسیله لولا: دو قسمت از اعضای بدن را داخل گیره قرار می‌دهیم، سپس آنها را در امتداد هم قرار داده و به‌وسیله یک لولا و چهار عدد میخ آنها را به هم متصل می‌کنیم.

اتصالات به‌وسیله فاق و زبانه: ایجاد فاق و زبانه یکی از روش‌های مفصل‌بندی می‌باشد که در ساختمان اجزای بدن عروسک می‌توانیم از آن استفاده کنیم. یک سوراخ در زبانه و دو سوراخ در طرفین شکاف فاق ایجاد می‌کنیم. سپس زبانه را داخل فاق قرار داده و یک میخ از داخل سوراخ‌ها عبور می‌دهیم و سر میخ را از طرف دیگر پرچ می‌کنیم و یا یک میله فلزی را از داخل سوراخ‌ها می‌گذرانیم و دو سر میله را خم می‌کنیم که میله از درون سوراخ بیرون نیاید، بدین ترتیب مفصل در محور میله حرکت می‌کند.

تصویر ۳

تصویر ۴

نصب میخ‌های پیچی حلقه‌دار به نقاط مختلف بدن عروسک نمی‌شود؛ هرگاه بخواهیم عروسک حرکات نرم‌تر و بیشتری داشته باشد، نخ‌ها را (علاوه بر سر و پشت عروسک) به نقاط دیگر بدن عروسک متصل می‌کنیم.

نکته

نصب حلقه به دست‌ها: در دست‌های چوبی معمولاً حلقه‌ها را به پشت یا کف دست پیچ می‌کنیم. نحوه اتصال بستگی به حرکت دست‌ها دارد. اگر بخواهیم کف دست بالا باشد، حلقه را به کف دست و در صورتی که بخواهیم پشت دست قرار گیرد حلقه را به پشت دست متصل می‌کنیم. نحوه اتصال در دست‌های تو خالی به‌گونه‌ای است که سوراخ کوچکی در دست ایجاد می‌کنیم سپس نخ را از آن گذرانده و در قسمت دیگر دست، گره می‌زنیم.

نصب حلقه به زانو: اتصال معمولاً در بالای مفصل زانو صورت می‌گیرد و باید به‌گونه‌ای باشد که مانع حرکت زانو نگردد.

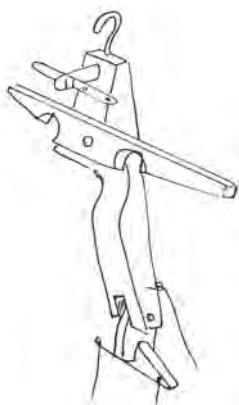
نصب حلقه به شانه‌ها: محل نصب حلقه روی شانه‌ها، درست بالای بازوها است.

نصب حلقه به پاها: نصب حلقه معمولاً در نوک شست پا صورت می‌گیرد و این امر جهت راه رفتن پا، ضربه زدن با پا صورت می‌پذیرد.

نکته

پسایی: همانطور که در کتاب توضیح داده شد، پسایی دستگاه کنترل عروسک نخی است و دو نوع آن نیز در کتاب آمده اکنون به یکی دیگر از این پسایی‌ها اشاره می‌شود.

تصویر ۵

پسایی مورب: این پسایی برای بازی دادن عروسک‌های نخی خیلی پیچیده ساخته می‌شود. عروسک‌گردان به سه انگشت میانه، شست و انگشت کوچک دست تمام پسایی را نگه می‌دارد. برای قرار گرفتن انگشت میانه یک فرورفتگی وجود دارد و برای قرار گرفتن انگشت شست و اشاره هم دو فرورفتگی بر روی بازوهای پا تعبیه شده است.

نکته

نخ‌بندی عروسک نخی: نخ‌بندی عروسک نخی علاوه بر سر، پشت و پاها روی شانه‌ها و دست‌ها نیز صورت می‌گیرد.

۲- مواد و تجهیزات

میز کار، صندلی، انواع گیره، چوب ساب‌ها، مغاره‌ها، ابزار صنعتی برش چوب و فلز، ابزار مورد نیاز قالب‌گیری، انواع کاردک، انواع قلمو، لولاها، چسب‌ها، دریل، آگراف، پمپ رنگ، ایربراش، انواع رنگ الکین، اکرولیک، پلاستیک، رنگ روغن، رنگ گواش، رنگ‌های جوهری، اجاق گاز

۳- دانش‌افزایی و شیوه تدریس

نخ‌بندی شانه‌ها

این نوع نخ‌بندی لغزان است. زیرا چند سانتی‌متر بیشتر از دو برابر طول نخ مورد لزوم است که از شانه‌های عروسک تا دستگاه کنترل قرار دارد، بدین صورت که یک سر نخ را به حلقه میخ پیچ‌دار شانه چپ می‌بندیم و سر دیگر نخ را از حلقه میخ پیچ زیر دستگاه عبور داده و سر دیگر نخ را به حلقه شانه راست می‌بندیم. اکنون وزن عروسک به این نخ تحمیل شده و وقتی که دو شانه عروسک در یک سطح قرار گرفت، با ماژیک محل عبور نخ را از حلقه زیر دستگاه کنترل علامت می‌گذاریم. این نخ در حرکات عروسک همیشه باید کشیده باشد چون کنترل بیشتر عروسک به وسیله همین نخ است.

نخ‌بندی دست‌ها

این نوع نخ‌بندی نیز از انواع نخ‌بندی لغزان است. بنابراین یک سر نخ را نخست به حلقه میخ پیچ‌دار یک دست عروسک می‌بندیم سپس سر نخ را از حلقه پیچ‌دار جلوی دستگاه کنترل رد کرده و آن را به حلقه دست دیگر می‌بندیم.

۴- توجه به شایستگی‌های غیر فنی

مدیریت منابع، کاربرد فناوری، ارتباط مؤثر، کار تیمی، آموزش دیگران، استفاده بهینه از ضایعات، رعایت نکات ایمنی در کار با ابزارها، وسایل و مواد

۵- شیوه ارزشیابی اهداف توانمندسازی

مشاهده عملکرد، آزمون‌های کتبی عملکردی، آزمون‌های شفاهی و پرسش و پاسخ، ژوژمان نمونه کارهای کارگاهی.

ارزشیابی شایستگی ساخت عروسک‌های نخی

<p>شرح کار ساخت عروسک‌های نخی متناسب با پیشینه این عروسک و کاربرد آن در هنرهای نمایشی</p>				
<p>استاندارد عملکرد بتواند عروسک نخی با توانایی حرکتی منطبق با شخصیت نمایش در متن مصوب بسازد.</p> <p>شاخص‌ها</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ شناخت متن و ویژگی‌های عروسک متناسب با آن ■ انتخاب ابزار، مواد و وسایل ■ ساخت حجم، چهره و اندام عروسک نخی ■ ارائه برای نمایش 				
<p>شرایط انجام کار و ابزار و تجهیزات زمان: ۱۲۰ دقیقه مکان: کارگاه عروسک‌سازی</p> <p>ابزار و تجهیزات: میز کار، صندلی، انواع گیره، چوب ساب‌ها، مغارها، ابزار صنعتی برش چوب و فلز، ابزار مورد نیاز قالب‌گیری، انواع کاردک، انواع قلمو، لولاها، چسب‌ها، دریل، آگراف، پمپ رنگ، ایربراش، انواع رنگ الکین، اکرولیک، پلاستیک، رنگ روغن، رنگ گواش، رنگ‌های جوهری، اجاق گاز</p>				
<p>معیار شایستگی:</p>				
ردیف	مرحله کار	حداقل نمره قبولی از ۳	نمره هنرجو	
۱	ساخت عروسک نخی	۲		
۲	مواد و ابزار ساخت	۲		
۳	ساخت احجام چهره و اندام	۲		
۴	مفصل بندی	۲		
	<p>شایستگی‌های غیرفنی، ایمنی، بهداشت، توجهات زیست‌محیطی و نگرش: مدیریت منابع، کاربرد فناوری، ارتباط مؤثر، کار تیمی، آموزش دیگران، استفاده بهینه از ضایعات</p>		۲	
	<p>میانگین نمرات</p>			*
<p>* حداقل میانگین نمرات هنرجو برای قبولی و کسب شایستگی، ۲ می‌باشد.</p>				

نمونه جدول بودجه‌بندی

ساخت عروسک‌های ماپت

زمان		رئوس محتوا	فصل	واحد یادگیری	جلسه
عملی	نظری				
-	۴	مقدمه‌ای راجع به عروسک ماپت، کاربرد و طراحی عروسک	۲	ساخت عروسک‌های ماپت	جلسه ۱
۱	۳	مواد ساخت عروسک ماپت	۲	ساخت عروسک‌های ماپت	جلسه ۲
۳	۱	ساخت سر عروسک ماپت با استفاده از مواد ساده	۲	ساخت عروسک‌های ماپت	جلسه ۳
۳	۱	ساخت سر عروسک ماپت با استفاده از اسفنج کم‌عرض	۲	ساخت عروسک‌های ماپت	جلسه ۴
۳	۱	ساخت دهان عروسک و متصل کردن آن به سر عروسک	۲	ساخت عروسک‌های ماپت	جلسه ۵
۳	۱	ساخت بدن و دست عروسک ماپت	۲	ساخت عروسک‌های ماپت	جلسه ۶
۳	۱	روکش کردن بدن و سر عروسک ماپت	۲	ساخت عروسک‌های ماپت	جلسه ۷
۲	-	نمایش و ارزیابی	۲	ساخت عروسک‌های ماپت	جلسه ۸

فصل دوم : ساخت عروسک های نخى و ماپت

واحد یادگیری

ساخت عروسک های ماپت

۱- مقدمه

ماپت، اصطلاحاً به نوعی عروسک نمایشی اطلاق می‌شود که سر عروسک از دو نیمکره در ناحیه فک به هم متصل است. دست بازی‌دهنده، درون سر عروسک جای می‌گیرد و علاوه بر آنکه اسکلت داخلی سر عروسک را می‌سازد؛ باعث ایجاد حرکت در صورت او نیز می‌شود.

عروسک ماپت عروسکی است که با ظهور تلویزیون پا به دنیای عروسک‌های نمایشی گذاشت. اولین عروسک ماپت که بعدها طیف گسترده‌ای در تمام دنیا به پا کرد، عروسک‌های رسمی استریت است؛ به جهت آموزش زبان، توسط شخصی به نام جیم هنسن تولید و به جامعه نمایش عروسکی معرفی شد. عروسک ماپت نسبت به سایر عروسک‌های نمایشی از چند ویژگی منحصر به فردی برخوردار است.

- ۱ حرکات دهان عروسک، که نزدیک به حرکت فک انسان است.
 - ۲ روان بودن حرکت عروسک که در عین داشتن شکل و شمایل فانتزی و اغراق شده می‌تواند مانند انسان‌ها حرکت کند.
 - ۳ استفاده از شکل ساده و رنگ‌های متنوع (روکش با پارچه‌های مختلف) باعث شده تا بیشتر کودکان با این نوع عروسک ارتباط بیشتری داشته باشند.
- ویژگی‌های کلی عروسک ماپت:
- ۱ عروسکی پر تحرک و شاد است.
 - ۲ عروسک ماپت قابلیت‌های فراوانی در حرکت چهره و فک دارد.
 - ۳ چهره‌ای ساده، همراه با فانتزی
 - ۴ به علت ارتباط مستقیم دست در حرکت سر و چهره یکی از عروسک‌های منحصر به فرد به شمار می‌رود.
 - ۵ عروسکی است که با داشتن الگوهای مناسب و برش به راحتی و با سرعت بالا ساخته می‌شود.

۶ عروسک گردانی این نوع عروسک بسیار ساده‌تر از انواع عروسک‌های مشابه نمایشی است.

۲- مواد و تجهیزات

میز کار، صندلی، انواع گیره، چوب ساب‌ها، مغارها، ابزار صنعتی برش چوب و فلز، ابزار مورد نیاز قالب‌گیری، انواع کاردک، انواع قلمو، لولاها، چسب‌ها، دریل، آگراف، پمپ رنگ، ایربراش، انواع رنگ الکین، اکرولیک، پلاستیک، رنگ روغن، رنگ گواش، رنگ‌های جوهری، اجاق گاز

۳- دانش افزایی

- باید توجه داشت هنگام کار با اسفنج توپر، اسفنجی را انتخاب کنیم که برش نخورده باشد. زیرا برش‌های اسفنج به علت قابل ارتجاع بودن در مرحله اول خود را نشان نمی‌دهد، اما در مواقع کار هنگامی که برای صافکاری آن، از قیچی استفاده می‌کنیم این برش‌ها دیده می‌شوند.

- برای ساخت عروسک ماپت از اسفنجی استفاده کنیم که رنگ سفید یا روشن داشته باشد زیرا هنگام رنگ‌آمیزی اگر اسفنج رنگ تیره‌ای داشته باشد دچار مشکل می‌شویم.

- برای چسباندن اسفنج نباید از چسب‌های تینری استفاده کنیم چرا که این نوع چسب‌ها باعث خوردگی اسفنج می‌شود.

- بهترین چسب برای چسباندن اسفنج، چسب لاتکس یا چسب آهن است.

- برای روشن کردن سطح اسفنج از پارچه‌های کشی مثل تریکو یا لاکورنیا یا حوله‌ای استفاده کنید زیرا این نوع پارچه‌ها به علت کشدار بودن در تمام سطح مورد نظر کشیده می‌شوند و می‌توان چین و چروک پارچه را با این نوع پارچه‌ها از بین برد.

- برای عروسک‌های فانتزی و حیوانی که سطح بدنشان از پشم یا مو پوشیده شده می‌توانیم از پارچه‌های پولیشی استفاده کنیم. در صورت استفاده از این نوع پارچه قسمت‌های برش خورده پارچه را باید نزدیک هم قرار دهیم که درز پارچه دیده نشود.

- در صورتی که از خیاطی سر رشته‌ای نداریم بهتر است برای عروسک‌هایمان از لباس‌های کودکان، خصوصاً از لباس‌های بافتنی که حالتی کشی و ارتجاعی دارند استفاده کنیم و اگر لباس مورد نظر یقه اسکی باشد، می‌توانیم قسمت یقه را به جای گردن عروسک به زیر چانه عروسک بچسبانیم.

- نمونه عروسک‌های ماپت که در صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران تولید شده می‌توان به عروسک‌های کلاه قرمزی، پسرخاله، سنجد، پنگول، آقای ورزش و... اشاره کرد.

۴- توجه به شایستگی‌های غیر فنی

مدیریت منابع، کاربرد فناوری، ارتباط مؤثر، کار تیمی، آموزش دیگران، استفاده بهینه از ضایعات، رعایت نکات ایمنی در کار با ابزارها، وسایل و مواد

۵- شیوه ارزشیابی اهداف توانمندسازی

مشاهده عملکرد، آزمون کتبی عملکردی، نمونه کار.

ارزشیابی شایستگی ساخت عروسک‌های ماپت

<p>شرح کار ساخت عروسک ماپت براساس طراحی اولیه و دوخت و روکش کامل آن</p>			
<p>استاندارد عملکرد ساخت یک عروسک ماپت را با توجه با تکنیک‌های موجود در این نوع عروسک و با توجه به متن تعریف شده انجام دهد</p>			
<p>شاخص‌ها</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ شناخت عروسک ماپت و خوانش متن و ارتباط عروسک با متن ■ انتخاب مواد و ابزار و وسایل متناسب با ساخت ماپت ■ طراحی و ساخت عروسک و ارائه به واحد نمایش 			
<p>شرایط انجام کار و ابزار و تجهیزات:</p>			
<p>زمان: ۱۲۰ دقیقه مکان: کارگاه عروسک‌سازی</p> <p>ابزار و تجهیزات: میز کار، صندلی، انواع گیره، چوب ساب‌ها، مغارها، ابزار صنعتی برش چوب و فلز، ابزار مورد نیاز قالب‌گیری، انواع کاردک، انواع قلمو، لولاها، چسب‌ها، دریل، آگراف، پمپ رنگ، ایربراش، انواع رنگ الکین، اکرولیک، پلاستیک، رنگ روغن، رنگ گواش، رنگ‌های جوهری، اجاق گاز</p>			
<p>معیار شایستگی:</p>			
ردیف	مرحله کار	حداقل نمره قبولی از ۳	نمره هنرجو
۱	تعریف و تشخیص عروسک ماپت	۱	
۲	انتخاب مواد و ابزار	۲	
۳	طراحی و ساخت حجم سر و بدن عروسک ماپت	۲	
۴	دوخت و روکش کردن کامل عروسک ماپت	۲	
	شایستگی‌های غیرفنی، ایمنی، بهداشت، توجهات زیست‌محیطی و نگرش: مدیریت منابع، کاربرد فناوری، ارتباط مؤثر، کار تیمی، آموزش دیگران، استفاده بهینه از ضایعات		۲
	میانگین نمرات		*
* حداقل میانگین نمرات هنرجو برای قبولی و کسب شایستگی، ۲ می‌باشد.			

نمونه جدول بودجه بندی:

ساخت صحنه نمایش عروسکی

زمان		رئوس محتوا	فصل	واحد یادگیری	جلسه
عملی	نظری				
۱	۳	مقدمه‌ای راجع به ساخت دکورهای نمایش عروسکی و نمایش تصویری	۳	ساخت صحنه نمایش عروسکی	جلسه ۱
۳	۱	ساخت صحنه نمایش عروسکی با استفاده از اشیاء ساده	۳	ساخت صحنه نمایش عروسکی	جلسه ۲
۳	۱	ساخت صحنه در نمایش دستکشی، میله‌ای، مپت و نخ	۳	ساخت صحنه نمایش عروسکی	جلسه ۳
۳	۱	طراحی صحنه با استفاده از اسکیس، ترسیم پلان	۳	ساخت صحنه نمایش عروسکی	جلسه ۴
۳	۱	ساخت لته، برپایی دکور، نمایش و ارزیابی	۳	ساخت صحنه نمایش عروسکی	جلسه ۵